

Vc
3475

h.

PANEGYRICUS
 SERENISSIMO PRINCIPI,
 CLEMENTISSIMO DOMINO,
D. JOHANNIGEORGIO

DUCI SAX. JUL. CLIV. MONTIUM:
 S. ROM. IMP. PRÆFECTO PRÆTORIO
 SEPTEMVIROQ; AUGUSTALI &c.

PATRIÆ PATRI, ET CONSERVATORI ACADEM
 WITTENBERGENSIS PISSIMO

INTER PUBLICA VOTA ET GRATULATIONES OB EXO-
 PTATISS. **SERENIT. EJUS** ADVENTUM,
 JUSSU DECRETOQ; ACAD. PATRUM,
 INSTITUTUS, DICATUS, CONSECRATUS

ab

AUGUSTO BUCHNERO,
 SERENITATI EJUS PER-
 PETUO DEVOTO.

WITTENBERG,

Typis JOHANNIS RÖHNERI, Acad. Typogr.
 ANNO MDC XLVI.

104

PAVLE...
SERENISSIMO...
CLEMENTISSIMO DOMINO...

JOHANNES...
DUCI SAX. H. C. IV. MONTIUM...

S. KOM. IMP. TRAFECTO PRAEFICIO...
INTRA PUBLICA VOTA ET...
INSTITUTUS, DICATOS, CONSECRATUS...

AUGUSTO...
SERENITATI EIUS PER...
PETRO DEVOTO...

Typus JOHANNIS RÖHNERT, Acad. Typogr.
ANNO MDCXCVI

Handwritten or stamped text, possibly a date or location, mostly illegible.

I hæc induciaria quies, quâ
pientissimæ tuæ sollicitudinis munus,
SERENISSIME ELECTOR,
præsens auspicio Numinis has imper-
tavit provincias, non alium nobis præ-
staret fructum, quàm post hos annos
ipso decem quòd subeuntem te urbis tectis justissimæ
gratulationis plausu excipere denuò; nec exoptato tan-
tum divini aspectu oris, cuius augustam dignitatem cana
illa, sed viridis & inflexa maturitas, nescio quomodo,
venerabilius & sanctius auget, avidè frui; sed & fortissi-
mam dexteram tuam, unde tutela regimenque in omnes,
flexo, ut decet, adire genu, & in devoti obsequii pignus
religiosis osculis libare fas est; tam prolixus tamen &
copiosus ille existit, ut solus sufficere videatur, qui cupi-
dissimorum etiam avara quamlibet vota, aut vincat, aut
certè absolvat. Nam quid per Deum immortalem
præsentiâ principis vel magis exhilaret fideles populos, vel
juvet uberius? Hæc enim est, quæ statum cuiusque atque
fortunam & potentissime tuetur florentem, & debilita-
tam atque dejectam efficacissimè erigit: dum in supremi
Numinis morem majestas principum, quicquid propitio
dignatur intuitu, illud & beat. Male multatur ager in
quem rarissimè proficiscitur dominus: aut in quo segni
atque umbratili morâ desidet. Quamvis à primo ju-
baris ortu in seram vesperam & operarum & jumen-
torum desudet labor; quamvis arando terra profcinda-
tur strenuè, & offringatur iterando profcissa: deinde &
conferatur semine optimo; satisque aspirent salubres au-
ræ & felix anni tempestas; vix proficietur ad summam ta-
men, ni paterfamilix ad partes ipsemet veniat: qui &
præcipiat opera & spectet: suaque præsentiâ soletur faci-

...entes

entes haud tantum, sed corrigat etiam; nunquam non mandatorum exigat fidem. Quid quod nec soli dignoscet ingenia, & quaelibet regio, quid ferat aut neget, explorabit peritè; tum quid in quoque faciendum sit, rationes subducet, ni omnes agri particulas omni tempore anni frequenter lustret atque circumeat. Nam licet nec studium villico, nec fides desit; fit tamen nescio quomodo, ut quisque in rebus suis plurimum videat, & male plerumque expetat dominis, si servulos suos audiunt magis, quam docent. Quid est Respublica, quam villa quaedam maxima? Ubi patremfamiliae ipse exhibet princeps: ceteri, qui funguntur partes, magistris, actores, operas representant. Quorum fides atque industria ne quid vacillet; atque ut exploratius constet, qui status provinciarum, quæ vires; qui habitus civium ac sensus sint (quorum notitia ad pacis juxta ac belli regimen, mirum quàm facit) non minus utile erit invisere principem sæpius atque obire regni partes, quàm patri-familias expedit, inspicere agros, lustrare consèpta, quid fiat aut omittatur operis cum curâ exquirere. Ita enim & depræhendet sana validaque quæ sint; ut soliditatem iisdem præsentia suâ: & ægra affectaque cognoscet, ut tempestivum remedium afferat. Quare quod disciplinæ rusticæ conditores monuerunt verissimè, *nihil in agro fertilius Domini oculo esse*; id in Repub. quoque habebit locum: statuendumque omninò erit, provinciarum profectum maximum in principis præsentia situm. Nec id non pensi habuerunt optimi quique, qui præfuerunt rebus, & pro parentibus publico se meminerunt admotos. Nam in Augusto, maximo omnis ævi & sapientissimo principe, id luculenti scriptores mirati adeò sunt, ut inter cæteras laudes hanc sollicitudinem ejus ac curam dissimulandum sibi minimè existimarint. Et Hadriani Impe-

Imperium, quid aliud prope, quam peregrinatio perpetua fuit inspectioque provinciarum? Quasi frustra in cæteris æmulatus sibi Augusti videretur exemplum, si in hac gloriæ parte deficeret. Scio, quid debeat majestati Principum; & quam prophanae audaciæ sit, positorum in summâ fortunâ consilia rimari malle, quam revereri. Sed vehementer aut fallor ipse, aut sæpe necesse est decipi, qui actus principum solâ externâ specie æstimant; hærentesque in superficie nihil ulterius putant subesse. Altissimæ principum mentes intra recessus arcanos rationes putant frequenter, quas curiositati scrutantium dum volunt subducere, sic solent involvere, ut ex præsentibus rerum, quæ geruntur, facie nihil trahant omnino, & plane divertant. Itaque fit, ut severissimis etiam turis lepidior aliquando inducatur persona; & sub refectionis specie negotia ipsa explicentur. Quod meminisse oblitus ille, qui ex amicis florentis illius in Hetruria dominatus conditori, multa jam luce nondum surgenti, marcentique adhuc ex somni reliquiis superveniens, castigandi principis arripuit causam; ad quendam torporem & parum virilem corporis curam interpretatus quietis secretum, quod Reip. dederat, & omni corripientis industriâ vigilantius ac operosius erat. Est quidem, SERENISSIME ELECTOR, ubi cum influentibus negotiis fecisti paria, proprium tibi & acceptissimum omnium remissionis genus, ire in saltus, lataque silvarum indagine claudere, atque aut premere equo cervum æripedem; aut apro fulmineo congregi, & occupare irruentem ferro, cum nobilissimis bestis nunc agilitate virium, nunc fortitudine haud contententi aliter, atque si otii tui oblectatio sine sudore constare haud posset; aut recreationis haberet instar laboris cum labore mutatio: decantatissimæ heroum veterum disciplina ut reddas fidem, qui delicatam omnem cessatio-

B

nem,

nem, ut ubi locus severiori virtuti haud esset, non remissionem ac otium; sed effœminatam mollitiem turpemq; desidiam accipiebant. Viderisq; in præsens, ut ex venationis medio cursu huc advolas, perinde venationem quærere, petiturus à nobis quoque solatium mulcendis laboribus, quos incredibiles hactenus pro nostra quiete & incolumitate invictæ patientiæ robore sustinuiſti. Non fallit nos tamen admirabile illud pietatis tuæ temperamentum, quo oblectationes animi à curis seriis haud separas; & cum virili voluptate Reip. usum perpetuò jungis. Dabis veniam, **CLEMENTISSIME DOMINE**, si curiosior forte, quàm circumſpectior videar: sed cum sederet exoptatissimi tui adventus fructum indulgere nobis, illud, opinor, fuisti secutus, quod diligentes agricolæ (nam inde iterum mihi exemplum petere liceat) solent: qui, ubi magna tempeſtas detonuit, & cœli pacatior status egrediendi reddidit copiam, in agros suos excurrunt illico, & quid nocuerit peperceritve procella & grando curiosè observant: ut aut vexatis maturè parent remedium; aut perdita deletaq; quamprimum instaurent. Itaq; alibi deducunt & siccant torrentes aquas: alibi decussorum ramalium stirpiumq; congerunt strages purgandis locis: est ubi erigant statuminentque depressas & incurvatas arbusculas, aut novellas ordinent, quæ desperatis fractisque succedant: nihil non agunt denique, ut & honestas sua reddatur fundo, & constet utilitas. Neque ignoras, **PROVIDENTISSIME PRINCIPUM**, quæ inimici fati truculentia, quæ impotentis turbinis vis incubuerit hactenus: quantumque malorum invexerit nobis hic contumacissimus bellifuror. Ergo cum jam redire nobiscum in gratiam iratum videatur Numen; eum evanescere incipiant nubes, quæ paullo ante tot tristia circum fulmina ejaculabantur, tranquilliorque fulgere serenitas; ut coalescere,
disstra-

distracta discant iterum, prostrata erigi, sanari læsa ac fau-
cia, firmari stantia ac conservari (si modo quid stare inta-
ctum potest in tam vagatâ latè ruinâ) optimum iudicasti,
in rem venire præsentem, & tuis potius, quàm alienis oeu-
lis, quos falliatque dormire non raro accidit, credere. At
verò ne pigrum ac lentum veluti traheres iter, & in cūjus-
dam pompæ effigiem mole tardissima proveherere, mo-
tum addendum profectio*n*i venationis impetu censuisti.
Consecuturus id quoque in eo, ut commodare pietatis tuæ
præsentiam, non vendere, aut imputare, videreris. Itaque,
nunc omnem litem nostrum retia tua plagæque occu-
pant: ipse autem vigore atque constantia juvenis, solâ ca-
nitie atque consilio senex, latissimè circumvectus viciniam
duo egregia publico præstas. Simul enim saltus agrosq;
noxii*s* liberas bestiis, ne spes votæque agrestium in novi
belli speciem deinceps obsideant: & medicari ut possis
necessitatibus nostris, clades ipsas & vulnera accuratissi-
mè recenses. Oportunum erat hoc loco, DOMINE,
longum malorum texere ordinem, & exaggerata oratio-
ne movendis affectibus repetere ac percensere, quæ in for-
tunis suis quisque ac bonis damna, detrimenta, clades per-
pessi hæctenus sumus: sed hodiernæ gratulationis lætitia
cōmemoratione ac odio tristium corrumpi haud debet.
Infringit enim gaudii vim calamitatum priorum recorda-
tio. Nec frui satis videtur præsentibus bonis lætitia ingens,
nisi his solis incumbat; & quicquid sui temporis non est,
vel obliviscatur, vel certè seponat. Quapropter neque
in universum quicquam ejus attingam; nec figillatim no-
stræ urbis exacerbabo vibices ac plagas, quas ei commu-
nis fortunæ sævitia incussit. Et inculcare magnope-
re, quid attinet, quæ se in oculos ipsa ingerunt, & ut dif-
simulare studeas, haud patiuntur tegi, ultróque se produnt,
ac quasi adeunt manum? Quicquid sit, nihil tam labefa-

Statum corruptumq; est, vel tam afflictum atque prostratum, quod non in tuæ præsentia luce, erigat se, ac incitet veluti recepto spiritu, inq; novum & meliorem habitum levante dexterâ tua festinet assurgere. Multum fiducia jacenti ex morbo additur, ad quem accedat Medicus & artis eximia & humanitatis perspectæ: ut possit opitulari haud tantum sed etiam velit. Is ergo cum levat clementer brachium, cum tangit venam sollicitus, aut manum pectori admovet; cum frontis orisque habitum inspicit; mox modum virium, quietis statum, quàm aut fastidiat, aut appetat stomachus, & diligenter, & multâ verborum comitate exquirat; quâ spe se tollit ægrotus, & gestit potius, & quasi oblitus valetudinis se quam pulcherrimè prope habere putat. Nobis quoque, PISSIME PRINCIPUM, primum & maximum ad salutem, non signum magis, quàm documentum certissimum est, quod vulnera nostra & ægrotudines inspicere atque tractare ipse dignaris; quantumque sic nobis fiducia addis, tantum dolori & detrahis. ut licet sublata nondum sit mali ipsius causa; sensus hebescat tamen, cum tam in propinquo medicina appareat. Ita & vales ingenio, & longæ experientia disciplinis instructus polles, ut quicquam eorum, quæ ad salutem nostram faciant, nihil ignores. Tanta de cætero bonitas tua est, ut impertiri ultro velis, quæ sapientissimus animus tuus frugifera nobis & salutaria providit semel. Quare, in quantum consulere potes necessitatibus nostris; in tantum & voles. Voles autem quamplurimum: & facta, quæ voles, ut habeas, cum efficacissimæ tuæ industriae nervi (nam quis te acrior & impiger magis ac strenuus se Reip. commodet Princeps?) tum aspirantis tibi familiariter favor Numinis dabit. O auspiciatissima igitur, & non in brevis ac temporarii boni spem; sed in augurium & minimè fallax felicitatis perpetuæ omen
indi-

induciarum sancita pactio! O nobis lætissimæ prosper-
rimæque Kalendæ Decembres! Quæ licet in arctum co-
gatis diurnum lumen, & solem subducentes terris quodam-
modò effætum & segnem & inamœnum annum conci-
lietis; at patriæ tamen dum redditis patrem, dum exhi-
betis obtutibus nostris verendum salutis ac securita-
tis publicæ pignus; plus certè in uno confertis Principe,
quàm aut Sol ipse, aut annus donet. Quorum ut ca-
pere munera ac frui liceat, à virtute, à sapientiâ, à bonita-
te regnantis est expectandum. Quantum enim & bo-
nus annus, & pii tribuent Soles, si extra securitatis spem
positus sit agrestium labor; aut ipsemet princeps procel-
lâ quâvis & tempestate violentius incumbat; feliciorque
proventus anni non tam gaudendi colono afferat co-
piam, quàm flendi necessitatem imponat? Jure idcir-
cò, alacris omnium & effert & jactat se pietas: quantum-
que intus concepit quilibet gaudii, tantum in ore, in ge-
stu, in habitu etiam promit. Nihil autem pusillum, ac le-
ve & tralatium intra animos nostros æstuat, & sensus fati-
gat omnes, truditque per turbam & quasi tumultuatur
inter se, dum simul præsentium voluptas maxima tenet, &
spes futuri lenocinatur. Atque ignosces, SERENIS-
SIME ELECTOR, si in tam impotenti lætitia incon-
diti aliquid, & parum decorum admittimus, officiique
solicitudinem affectus magnitudo elidit. Impetuosis-
sima res magnum gaudium est: præcipue, quod diutur-
nam post ægritudinem atque mæstitiam incumbat. Ne-
que enim in unum hominem simul & vehemens motus
animi, & diligens sui custodia convenit. Ut saxum in-
gens montis, cum sua emotum est sede, teneri non potest,
devolviturque lapsu præcipiti temere, quæ patet declivi-
tas; sic mentes nostræ, cum incitatæ vehementius sunt,
quæ vergunt, ruunt; nec eunt in vota sua ordine, sed raptim

C

præci-

præcipitant: cum simul affectui, & rationi vacare haud possint. Non offendent te igitur ruentis confusè, & tibi eripientis propemodum iter male digesti clamores turbæ: non immoderatus gratantium strepitus, & exultatio impotens: neque enim irreverentia atque protervitas; sed nimia & sui secura eorum est pietas, qui, à quo omnes felicitatem expectant, videre dum ardent, habere decoris rationem haud possunt. Itaque omnis ætas & sexus; & status omnis ac ordo certatim affluit, & quo majores spes quisque de tuo sibi promittit aspectu, hoc intueri, hoc venerari te propius optat. Si dignaris respicere (& quid ni digneris tam amans tuorum, tam bonus & facilis princeps?) sed si dignaris respicere igitur, videbis, ELECTOR, ad tam beatum spectaculum tui non pubem adultam rueretantum, sed parvulorum etiam greges, & lascivire, ut solent, propemodum gaudio, suspicientes ex longo licet, sub quo in meliores spes tandem succrescere se non pueriliter sibi persuadent. Videbis senes supra ætatis obrepere vires, & incitare tarditatem annorum, ne transeundo prævertas, à quo debilitati suæ securitatem & quasi baculum quendam expectant. Jam mediis horum quàm jactant se? Quam virili atque cordato gaudio ingenii juxta & corporis robur impendere gestiunt, quem in præsentia intuentur? Quid nunc pudicas virgines, quid castas matronas commemorem? Quæ aut legitimas nuptias nunc nihil detrectant; aut fecunditatem suam odio non habent. Vident enim tum cui genuerint liberos, tum cui legitimè gignere cupiant. O quantum ingenium justis & immoderati gaudii est? Quod & superbiam amplis demit, & parvis addit fiduciam: ne aut beati fastidiant miseros, aut vereantur calamitosi beatos. Spectant unà divesque & pauper; & quos fortuna discriminat, amor ac desiderium tui conjungit. Qui cum ex æquo triumphant

phent adventu tuo, hoc differunt tamen, cum novi spes
fati abblandiatur alteri; alterum vero securitas veteris &
incrementa titillent. Sic multa cum praestes in praesenti
omnibus, ELECTOR SERENISSIME, non pauca
tamen in posterum debes: & ab adventu tuo ut nemo
non partem felicitatis aliquam sibi promittit; sic in eodem
concurrunt omnes, laetantur & gratulantur omnes. Prae-
cipue Academia tua: quae quidem hoc abundantius laeti-
tia hodierni diei fruitur; quod ad beatum complexum
tuum benignius propiusque admittitur. Cum non videre
tantum viderique licet; sed alloqui etiam & venerari coram,
cui & suam salutem haec tenus debet, & debitura post est,
quam potest sperare, felicitatem. Quam hoc uberio-
rem quidem praesumit; quod ex praeteritorum certitudine, de
futurorum fide animosius speramus. Quod si natura rerum
permitteret, ut fundamentis aeternis quae sita altissime sunt,
aut structa invictis operibus fixa penitus sedent, se commo-
vere & agere possent, (quanquam in Poetarum fabulis in-
cedere montes, procurrere silvas, coire in muros saxa & la-
pides legimus) non nos, spirantia ejus & animata membra
tantum, hic consisteremus, ante Te; sed exedrae omnes & acroa-
teria hucultrò venirent, & de pulcherrimis maximisque be-
neficiis tuis loquerentur: quin hortuli nostri atque agel-
li, & ipsi domestici lares, niduli nostri, levarent se funditus,
seque proriperent in tuum conspectum, acturi gratias,
quod ab hospitibus, a vectigalibus, a munere omni ac intribu-
tione militari, immunes, indemnes, liberos, praestiteris.
Quod beneficium nisi tulissent a manu tua; jamdudum illi,
aut vasto squalore ac solitudine in senticeta fadae vel uligi-
nes; aut situ ruinave in antra, in stabula, in rudus de forme,
& nescio quos quisquiliarum sordidissimos aggeres abiissent.
Quare quod feruntur, coluntur, habitantur & fructum praes-
tant; non dominorum diligentiae, non caelo & solibus ma-

gis, quàm tibi debeat. Quamquam quid agellorum
ego, quid possessiuncularum nostrarum recenseo bona,
præteritis iis, quorum hæc gratia in eos collata? Nam
quid attineat, quæso, durare cubicula nobis ac mansiones
integras, constare tutelam & cultum fundis; si fructum o-
mnem excedat impensa, & patrem familias strangulet sum-
tus, & nosmetipsos novissimè contabescentes miseriam ce-
dere bonis, & vertere solum, & aliam patriam, novasque
fortunas, everfis veteribus, indignis erroribus, laboribus
improbis, quærere, necessitas cogat? Quare servasti hoc
tuo munere, **CLEMENTISSIME PRINCEPS**,
non bona nostra nobis tantum; sed nosmetipsos bonis no-
stris: & nos servasti autem, ut Academiam tuam servares.
Quam non in tectis & ædificiis, non in palæstris atque
gymnasiis, sed viris æstimabas. Neque enim colu-
mnæ ac pilæ, aut tabulata affabre structa, nec ornatissimi
quamvis cathedrarum suggestus edere vocem, & disci-
plinis præclaris formare rudium animos, nobilissima-
rumque artium doctrinis imbuere & expolire ingenia so-
lent; virorum id munus, neque quorumvis, est: sed qui
perdidicerunt jam olim, quæ docent, exactè, nec non in
meditationibus illis exercent assiduè ætatem, & vacanti-
solis, aut eò cætera omnia referunt. Quos eam ob causa-
sam habere & liberalius oportet: ne quasi, contemti ne-
glectique remittant studium, & minus perficiant; aut aliis
applicent animum, unde emolumenti majoris fiducia
redit. Quo nullum aliud aut pestilentius affligit studia;
aut officinas eorum ac domicilia Academias citius evertit.
Utinam vero (postquam in hunc deventum est locum).
ea desubito mihi divino munere eloquentia daretur, quæ
non partem quidem illius laudis, sed omnes numeros
ejus impleret; simulque & suavitate alliceret, & subtilitate
suaderet, & gravitate, instar profundæ grandinis ruens,
per-

percelleret: ut omni orationis genere, omni facundiæ habitu, publicè tibi, SERENISSIME ELECTOR, agerem gratias, & hoc cœleste munus tuum, sic inculcarem seculo nostro, sic commendarem posteris, ut ejus memoria contra omnem obrectatorum invidiam, ne atterant; profunditatem temporum, ne sorbeant; ruinam casuum, ne solvant ac deleant, invicta perduret. Interest enim, interest, eam in laudibus hominum, in fama rerum, in perpetuitate ætatum manere exemplo principibus, quid & honoris literis, & indulgentiæ literatis debeant: ne his oppressis calcatisque, & illæ intereant, & secum unà humani generis trahant exitium. Cujus quidem maximi beneficii tui, ELECTOR, cum diligentius replico ordinem, & formam ejus perscrutor, nescio equidem, quid prius in eo, quid magis admirer; bonitatem né animi tui, in qua origo ejus & incunabula quasi posita sunt? an rationes consilii tui, unde adultum robur atque perfectio est? num voluntatis constantiam, ex qua invictum nobis perdurat? Quia & es, & eris semper, sicut fuisti, optimus; cepisti, ut dares, impetum: ne dares temerè, deliberaisti maturè (Profusio enim, nō liberalitas, largitio est, cui ratio haud cōstet) Præstas indefinenter autem, quæ decrevisti semel præclare, ut approbes, gravitatem eandem ac pondus & moribus & rationibus tuis inesse: Teque, quàm ab errandi proclivitate, quàm pœnitendi necessitate excludi. Neq; enim quem pœnitentia ceperit temere, quàm inconsultū & vanum, quod utrumq; à tuo ingenio longissimè abest. Prospexerant quidem immunitati literarum jam olim superioribus seculis Imperatores Augustissimi: peculiari indulgentia etiam caverat nobis D. MAURITIUS, qui primus in gentem tuam sacrum imperii enses intulit, Tibique, DOMINE, auspiciis felicissimis per avi patrisque & fratris ipsius transmisit manus; sed obsoleverant illa pleraque in animis

D homi-

hominum, & velut situm traxerant, cum ipsa felicitas temporum usum illorum consumeret. Sic factum, ut quæ per pacem magnifica habita, exortis mox bellis, & cum deberent exeri, inania prope & inutilia reperirentur. Oppressissetq; nos pariter, & evertisset hanc toto terrarum orbe clarissimam Academiam publici fati atrocitas, ni intervenisset pietas tua, & quasi objecto suæ clementiæ clypeo infesti fulminis ictum in tempore declinasset. Quid animi enim, quid reliquum nobis manere fiduciæ poterat, quo fulciretur vitæ spes, quo nostra persona ac status inniterentur, si post intercepta stipendia foris; consumpta & erogata patrimonia domi & conjugum dotes, nil præter vilitatem, orbatis honore privilegii; & desperationem ac famem, bonorum naufragis, restaret? Sed sicut beneficum Solis lumen caligines noctium facile dissipat, simul redditur terris; ita evanuerunt curæ mæroresq; nostri illico, simul clementiæ tuæ lux fulgere nobis cepit; & reddito spiritu privilegiis veteribus ac senescentibus sollicitudinem nostram solata est; & gratia novorum exhilaravit spem nostram ac cōfirmavit. Ita factum, ut licet haud pauci aliò; & extra patriam, ubi nec bella, nec calamitates ullæ bellorum urgerent, invitarentur luculentis conditionibus, plerique tamen omnes restiterint, nec deseruerint stationes: obfirmatique adversus fortunam meliorum spe, & tuæ clementiæ sumtâ fiduciâ, putarint satius, ostentati commodi fructu excidere, quam fortis ac generosi animi perdere laudem, si segniores scilicet in approbanda tibi fide viderentur sua; quàm indulgentia tua in exerendâ cumulandaque pietate nosceretur. Neque fefellit hoc nostrum augurium, **CLEMENTISSIME PRINCEPS:** quippe quem non minore constantiâ collata asserere muneram jam deprehendimus, quàm quò facilitatis affectu contulisti ante. Nam venit usu nobis, ut non sufficeret, dedisse

dedisse semel; sed iterum iterumq; vindicare tentata, ut esset necesse. Reperti siquidem sunt, qui quererentur apud te, cum ante non semel, tum & nunc nuper etiam, felicitate immunitatis collatae in nos accumulari suas miseras, accrescente sibi onere, quod nobis ademptum. Praeclarum quidem in principis laudibus clementiae titulum; sed aequitati si nihil officeret. Aequum de caetero, non separari a remedium collatione, quos mali fortuna conjungeret. Quos quidem, dum ferunt talia, dum persuadere conantur, nec odii cujusdam adversus literas, neque livoris in ordinem nostrum insinulaverim. Paratus potius ad labendi facilitatem, cui in universum mortales obnoxii sumus, communemque humanis ingeniis affectum amice referre. Quam laeta & prospera bonarum rerum splendore perstringere ac heberare mentis oculos; tam obumbrare miserae sordibus suis & quasdam quasi offundere tenebras solent: ut utrobique male pateat verum, & hic & ibi magna errandi detur occasio. Jam quotocumque cum sua fortuna tam convenit bene, ut, quamvis minimè malus, non tamen oblique aliorum intueatur felicitatem, nec in solatii parte accipiat, etsi dispares ordine, fortunam tamen sibi aequari? Hinc boni illi viri, cum se respicerent maximè, & in vulneribus suis tantum haberent manum, advigilantes doloribus, qui urebant; quid deberetur aliis, tanquam obductam oculis nube, minus perspiciebant. Non nominabo opificia ipsa apud Te, SERENISSIME ELECTOR; sed quotquot eorum recensere fas est, quanti, quaeso, ipsis aut disciplina artificum in mercede & cultu; aut celebratio denique, in instrumento tuendo & perficiendo opere constat? Quae à primis propemodum institutionis annis, aut parcunt patrimonio, aut aliquid lucrifaciunt statim: ut simul habeant interim, quo rudimenta ac tyrocinia sua tole-

rent; sed post deinde inveniant, quo fundent familiam, & incrementa rebus sperent. Quam dispar eorum conditio, qui se dederunt literis, suamque ætatem in excolendis tradendisque studiis occupant? Quibus à prima pueritia usque & prope infantiâ, in præceptores, in libros, in cultum ipsum ingenii, tum cætera vitæ degendæ honestè præsidia, faciendi sumtus perpetuo, tantique sæpius sunt, qui patrimoniorum fructus haud tantum omnes, sed ipsa quoque, & si quid præterea in mercedibus, præmiisque industriæ suæ quæsiverint exhauriant atque consumant. Cum tot, & maximæ quidem, impensæ non alio ferme fructu constare ipsis soleant, quàm qui aut situs in sterili alicujus scientiæ laude; aut Reip. cesserit. Cui non modo dierum labores, sed noctium quoque ac lucubrationum nostrarum vigilias ultrò impendimus. Ne census atque fortunæ tantum; sed vitam ipsam & valetudinem in emolumenta ejus conferamus. Rati, hanc demum vitam, hunc verum usum divitiarum, si publico profint. Quod non recogitant, puto, qui nos vilissimis etiam opificiis æquare cupiunt; & id queruntur per bellum immunes oneribus, qui omnia nostra jam diu erogavimus ante, cum quæstum quidem ipsi facerent. Urgeant bella, incumbant arma, non cessant planè opificia tamen. Facilius enim negamus cultum animo, quàm sua præsidia corpori demimus. Et prima omnibus tuendæ vitæ; non excolendæ & informandæ, cura sedet. Ut opificiorum igitur usus perpetuus est; ita iisdem vix desunt mercedes, licet per bella parcius redeant. At jacent in pace etiam studia sæpius; sed tempestate bellorum vel cõculcantur: cū cessant & intercepta stipendia & commoda cætera debita studiis. Et ægrè est tamen, haberi discrimine aliquo, quibus & nihil ex sua industria; & quibus aliquid redit? Æquè omnibus quidem, coortis bellis, armorum præsidio opus est: ei tuendo
tamen

tamen, quid ad iustitiam interest; si hic pecunias, ille aliud
quippiam conferat; modo quisque quod habet, & cuius
maximè sibi præsto est copia, conferat? Nempe & nos
intribuimus quod est in manu: & quid si studiis nostris,
promovemus magis arma, quam cæteri oculis suis adju-
tant? Qui saltem gerendis bellis ministrant subsidia;
cum nos & bene gerendis sufficiamus. Nam ut ingenium
suum machinis, disciplina munitionibus, ordo & robur
aciei constet; tum ne positus cœli & habitus; ne situs lo-
corum atque ingenia (unde magnæ gerendarum rerum
occasiones nasci solent) decipiant: in summâ, ne Impe-
ratori consilium, consilio vis & ratio defit, nostra studia,
nostræ artes & disciplinæ imprimis promittunt. Quas
dum docemus & profitemur, juxta & paci consulimus, &
bello prospicimus: ac itaque semper, etiam cum immu-
nes cæteri sunt, maximum & fructuosissimum Reip. ve-
ctigal persolvimus. Sed quo me proripit æstus animi,
SERENISSIME ELECTOR, ut hæc, & apud te,
& isto tempore, disputem; simulque adesse communi
causæ, & remediari eorum contendam errori, qui nos, &
studiorum nostrorum merita, dum dolor iudicio officit,
non suo pretio æstimant? Disceptata jamdudum hæc
apud animum tuum decisaque sunt: & repulisses protinus,
quoties hæctenus inquietarunt clementiam tuam, qui, si
non invidebant collata in nos beneficia tua, dolebant
tamen sibi negata; ni boni principis, hoc est, tuum exi-
stimasses, fastidire nullius querelas; eorumque imprimis
admittere comiter, qui se afflictos statuerent. ne grava-
retur eorum mæror, qui levamentum expeterent. Licet ita-
que jam peroraverat causa nostra apud Te, te ipso Patro-
no; tamen ut ordini iudiciorum nihil decederet, nec de-
finires quicquam nisi legitimè, totum negotium tuo co-
rumque arbitrio, quos sanctoribus tuis consiliis adhibes,

E

iterum

iterum iterumque commisisti. Nam & à nobis ablegati fuerant, qui pro necessitatibus nostris facerent verba. Quos quidem (nam neque istud silere, ad tuam gloriam interest) qua facilitate obvia, qua benignitate incredibili, quo novæ comitatis exemplo; denique, quibus uberrimis certissimisque gratiæ atque clementiæ principis pignoribus, excepisti, fovisti, dimisisti? Parum erat, fecisse liberaliter copiam explicandi allegationis ordinem apud eos, quos e negotio destinaveras: parum erat, te cognovisse ipsum causam, & tam clementer, quàm graviter pronunciasse pro nobis; admisisti præterea, quos miseramus, & ipsos, dedisti dextram, vadem sanctissimum pietatis tuæ; adhibuisti mensæ; provocasti ad communionem sermonis quam jucundissimè, cum nunc solatiis erigeres, nunc informares præceptis; aliquando & interfereres jocos, ut simul & hilaritas sua convivio, & sua constaret salubritas. Quid quod discessuros ultrò commeatus instruxisti diplomate, quosdam & xeniis honorasti? O admirabile principis ingenium! Simul & gravitatis & comitatis omnem implesti laudem. Quid nunc Augustos deinceps, aut quid Trajanos admirer magnopere, quorum civilitatem præ cæteris ornatissimis laudibus veteres extulerunt scriptores? Illorum exempla legimus, tua videmus. Et ea quidem, quæ, si non superant illa, tamen exæquant. Bene habet, PATER PATRIÆ, bene habet, STATOR LITERARUM! Non potest abire ab se liberalitas tua: non poenitendum quiddam admittere prudentia: & si mutari pateretur constantia, non esset profectò, quod in vocabulo suo audit. Quare intemerata tibi manet virtutum tuarum gloria; & nobis beneficia tua non imminuta. Adeò quidem, ut, non contentus hæc decrevisse intra operta Consilii tui haud semel, in ipsis comitiis publicis, favente in primis amplissimo

plissimo Equitum ordine, quasi obsignans confirmasti. Nempe ostendere alium atque alium; & elargiri aliquid, quod mox eadem facilitate eriperes, circulatorium ludum, & præstigiarum opus; non, quod deceret gravitatem principis, existimabas. Quid magis, aut ad fastigii vestri gloriam, SERENISSIME PRINCEPS, aut ad tutelam felicitatis publicæ facit, quàm optimas artes, & sapientiæ studia florere quammaximè? Fortuna quidem ac opes potentiam atque formidinem circumdat principibus; magnos & admirabiles sola excellentia animi, & in præclaris operibus spectata virtus efficit. Sed quicquid prudenter, quicquid magnificè fortiterque dictum, factum, gestumque fuerit, vix ultra unam ætatem in aliorum admirationem exemplumque durabit, nisi decora ingenia interveniant. Quorum sacer & magnus labor, quicquid attigerit, id eripit leto, perpetuoque cum posteris transigens, aliâ, & immortalî vitâ donat. Ac quamvis magna imperia parentur viribus; justitia tamen & bonis artibus conservantur. Quas si deleri in animis hominum, in usu rerum extinguere contingat, non alius status humani generis expectandus, quàm mundi nondum illustrati luce, nondum digesti in admirabilem istum ordinem & pulchritudinem absolutissimam, ex qua & appellatur, fuit: cum discordantia rerum semina, non separata jamque composita; sed temere mista atque confusa per noctis immensæ vastam voraginem volutarentur ac volitarent sine lege; & calida frigidis, siccis humentia, mollia duris, gravia levibus pugnarent. Cujusmodi chaos superioribus seculis, cum diuturnitate bellorum & ferocissimarum gentium incursionibus, elegantia literarum ac honor, scientiarum ac artium splendor, ipsa religio denique, humani animi maximû bonû, non offuscaretur duntaxat inducto squalore; sed immergeretur, propemodum

penitus infelicissimis tenebris, & quodam quasi noctis ob-
scoenæ alveo conderetur, ut non ignorabas in vectum; ita, ne
simile fatum, aut seculum tuum, aut posteritatem opprime-
ret, cavendum & annitendum modis omnibus existima-
bas. Certus propositi igitur ita mandasti armis tuis tute-
lam patriæ, ut literarum securitatem non turbarent: nec
urbem tantum, sed Academiam vel maximè asserent.
Cujus tanto majorem habendam tibi statuebas curam; quo
tristior funestiorq; in omnes partes rei Christianæ; adde
& inexcusator apud posteros, futura ejus videbatur ruina,
si nulla hostili vi fuisset illata. Malles quidem nemini
arma tua oneri esse; sed si cedendum tamen fortunæ; fa-
tius est, eximere paucos; idque, non magis ipsis, aut
gratiæ tuæ; quàm Reipubl. dare, cujus salus suprema lex
est. Maçte hoc animo, maçte hac gloriâ, ELECTOR
SERENISSIME, qua & majorum tuorum laudes su-
pergrederis, & tuas ipsius, quas quidem Academia de-
bet, excedis. Condiderit eam maximus suo seculo prin-
ceps, atque id solus meritus hæctenus, ut sapientia ei, qua
nihil cœlestius, novum conderet nomen: locupletave-
rint ornaverintq; & conservarint ad posteros cæteri;
magnificum quidem illud, atque ad omnium seculorum
memoriam illustre erit; sed tuis his meritis impar tamen.
Enimverò in abundantia opum, & rebus tranquillis, exe-
rere liberalitatem, & facere sumtus; aut parta quæ habeas
tueri bene integraq; relinquere heredibus (quæ illorum
laus est) non arduum ita atque difficile; at verò in maxi-
mis turbis, in medio bellorum incendio, cum alia jam
prostrata, dejecta, calcata jacent; alia fato eidem proxi-
ma nutant; solitudo & clades & vastitas undicunque ince-
dit; non stantia quidem & integra; sed ruinosâ atque la-
psantia sustinere, tueri, asserere (quam tibi vindicasti glo-
riam) id tam excellentis divinæque virtutis existimo, ut
neque

neque condere primùm & instituere præclara opera majus
putaverim. D. MAURITIUS quidem, nulla unquam
ætate silendus princeps, & ob exempla maxima, quæ de-
dit, sapius, & nunquam sine summis laudibus commemo-
randus, bello & armis perterrefactam ac dissipatam hanc
Academiam collegit, firmavit, exornavit, magnificisque
privilegiis instruxit; eaque dere videtur venire in socie-
tatem hujus gloriæ tuæ: venitque profecto; sed ita tamen,
ut Tibi utrò, SERENISSIME ELECTOR, priores
& ampliores partes concedat. Omnis illa tempestas,
quæ proximo seculo urbem, viciniamque circumcir-
ca, concussit atque afflixit, intra non ita multos desævit
menses, & terruit magis atque attonuit tum, quam incu-
buit bellum atque confecit: morbi acuti instar, subito in-
gruens, acriter urgens, & brevi transiens. At nos per lu-
stra ipsa duo non tam expositi bellis, quam cincti undique
bellis fuimus: plurimumque annorum, quam illi dierum,
prope obsidionem sumus perpassi. Quantò facilius
itaque fuerit, trepidantes & metuentes, sed nondum mise-
ros, colligere; quam nunc defectos, & exanimatos jamq;
labantes tenere, ne cadant? Videturque mihi illa tem-
pestate quiddam deliquio simile passa fuisse Academia:
nunc autem capitali morbo gravissimaque implicita va-
letudine ad fatum ultimum accessisse. Et est felicitis quidem
industriæ revocare suppressum spiritum; sed cohibere fu-
gientē, & retinere vitam, cum instrumenta ejus consumpta
pleraque sint, nec alimoniam quicquam prope ac boni suc-
ci adest, id efficacissimæ cujusdam & planè divinæ virtu-
tis opus. Quid quod D. MAURITHI privilegium an-
gustius, quam pietatis tuæ beneficium patet, ELE-
CTOR. Neque enim cum vita nostra desinit; sed quasi
peculii aliqua pars ad conjuges atque heredes nostros tran-
sit. Ut non jucundius vivere, quam moriliceat. Dum
securos

securos finire & metu vacuos licet, ne in affectus nostros
iidem recurrant & obruant fluctus, quos indulgentia tua
hactenus à nobis everterat. Ut viceris tuos hac parte
gloriæ, dictum est: ut temetipsum, restat spe veniæ tuæ,
SERENISSIME PRINCEPS, ut dicam. Contule-
rat munificencia Patris tui summam ingentem in convi-
torium publicum constituendo ærario, ex quo sine
difficultate tuendo illi & conservando sumtus perpetuo
suppeteret. Hanc cum superioribus annis æruscato-
rum nequissimæ artes, & illud triste in publicum mone-
tarium malum, quod se bellorum initiis miscuit, cir-
cumscripsisset haud tantum, sed pene totam intervertif-
set; & tua supplevit pietas, & ei suppeditans amplificavit
magnificè, cum dimidiū tantum superadderet, liberalitas.
Quid, quod Professoribus ipsis ad ordinaria stipendia no-
vas accessiones & commoda, fruenda in annos singulos,
ex frumentario canone decrevisti? Magna quidem hæc
sunt, & efficacia ad exprimendam indulgentissimi animi
tui munificentiam singularem. Sed difficilius multò ac
excellentius est, desperatis salutem reddere; quàm non-
dum miseris emolumenta largiri. Cum illa conferres,
toris ac la certis Academiæ suam servasti, auxisti robur;
hoc cum concederes, revocasti, & novos quasi astrinxisti
nervos; qui tabidos solutosque continerent artus: ipsa
vitalia denique fessa, emarcida, deficientia vigore novo
ac spiritu animasti. Ut magna mox admiratio incesse-
rit stare cernentibus Academiam, & sibi præter omnem spem
esse superstitē, quam conclamatam paullo ante, & prope
depositam existimaverant. Ac videbatur ei certè supre-
mum casum jam astraxisse fortuna; sed tua prævertit pie-
tas, & affuit Numen consiliis, quæ inspirarat. Durat igi-
tur Academia, non suis viribus, sed tuis beneficiis nixa.
Durabitque in posterum, si neque hæc demiseris (ac de-
mes nunquam) & nova addideris, quibus reficias atque in-
stau-

stantes, quæ hæcenus quidem suffulcisti. Quamvis enim
huic pulcherrimæ moli ipsis initiis substructa fundamenta
statim firmissima sint; eaq; munita & solidata deinceps ro-
bustius: tamen quid non resolvit & laxat & frangit deni-
que atque debilitat, cum longa bellorum atque effrenis
rabies, tum bellis omnibus acrior inclementia fari de. Quæ
simul nihil ad calamitates ultimas nobis fecerunt reliqui;
simul & illa cõvelli in tantum quassariq; quin subruipartis
bus plurimis & emoveri cepta sunt, ut nisi reparetur tabes,
substructioni perpetuitas, quamvis admotis his tribuni-
bus ac fulcris, constare haud possit: & sic ruinæ discrimen
dilatum magis, quàm sublatum videatur. Sufficit tamen,
ELECTOR, fundasse te Academiæ cymbam interim con-
tra tempestates furentes hac sacrâ anchorâ, & præcavisse
naufragium: cum detonuerit procella, fluctusque conse-
derint, non minor reficiendæ jactatæ navis tibi incum-
bet cura, quàm conservandæ fuerat ante. Ut integrâ
perfectaque gloriâ depulsi periculi simul, & recuperati
optimi statûs titulis auctus seculis omnibus audias,
MAGNUS STATOR LITERARUM: FE-
LIX CONSERVATOR STUDIORUM:
MUSARUM OMNIUM AC RELIGIONIS
BENIGNUS PATRONUS, DEFENSOR IN-
VICTUS: ALTER DENIQUE ACADEMIÆ
HUIUS, SED MAJOR PRIORE, FUNDATOR
PIUS, ET INSTAURATOR FELICISSIMUS. Ut quæ
bis hæcenus tentata bellis, ac primò quidem concussa
dissipataque præcipiti turbine; post autem diuturna atque
atroci tempestate vehementissime quassata convulsaque
est, tuis deinceps auspiciis, freta pace, freta securitate perpe-
tua, nunquam non gliscat lætissimis auctibus, & omne in
ævum ad eò floreat, triumphet atque æternet, commu-
nis Christiani magistra orbis, & inexhaustâ fecunditate
maximorum virorum in omni genere felicissima mater.

10 2975 PK

In fine orationis vota nuncupanda sunt; sed ingenua, sed verecunda, ac sobria; non affectata & improba, & specie quidem magna, re ipsa inania ac vana. Quale Romani Oratoris legimus, cum Imperatorem suum: in omnia secula vivere precatur. Ludibrii, aut putidæ adulationis fuerit, non veri aut magni affectus, optare, quantumvis maximo homini, quod humana conditio non ferat. In quam ut longa vita cadat maximè; perpetua tamen haud cadit: quæ divinitatis solius prærogativa est. Cui fastigium proximum licet principes teneant; nondum participant tamen divinam naturam: & quamvis supra homines sint, homines tamen esse haud desinunt. Sed neque illud solenne acclamationum veterum, ELECTOR SERENISSIME, revocabo in usum, deprecans Numen, de nostris annis ut Tibi annos augeat. Quid enim aliud esset, quam exuperantissimam opulentiam Numinis in arctum cogere, & ad inopiæ propemodum redigere necessitatem: quasi largiri non possit, nisi alienum invaserit: & vitæ unius ut addat aliquid, detrahare de alterius, habeat necesse? Quò propius veriusque te novimus, summe rerum Sator, & gubernator operis tui ac sospitator, hoc religiosius sanctiusque Te veneramus: non illudentes majestati tuæ, si postulemus iniqua, & quæ, ut posses, nolles tamen, ut aliena, concedere; aut malè æstimantes potentiam tuam, si, quasi de tuo quod dones non habeas, monstremus alibi, quod possis donare. Vero ac simplici voto quæsumus Te atque oramus, ut diutissimè serves, PRINCIPEM NOSTRUM, ut addas perennitatem domui ejus, incrementaque tam felicia, quæ nulla fortunæ, nulla debilitet temporum vis; non alius ullus cernat ac adeat, quam heres suus legitimusque successor: cum cælo interea ipse succedat haud ante, quam nos in plenæ ac solidæ pacis tranquillatem locaverit, Tuque consumtis felicitatis humanæ muneribus, nihil, quod reddas ipsius meritis, habeas amplius, quam cælum ipsum.

D I X I

...
pe-
o-
o-
du-
an-
fe-
nen
fti-
ici-
int,
fo-
UIS-
ris
am
oge-
m.:
nius
fe?
tor,
fan-
po-
ena,
quafi
uod
que
IM,
n fe-
non
fuc-
nos
con-
las i-
...

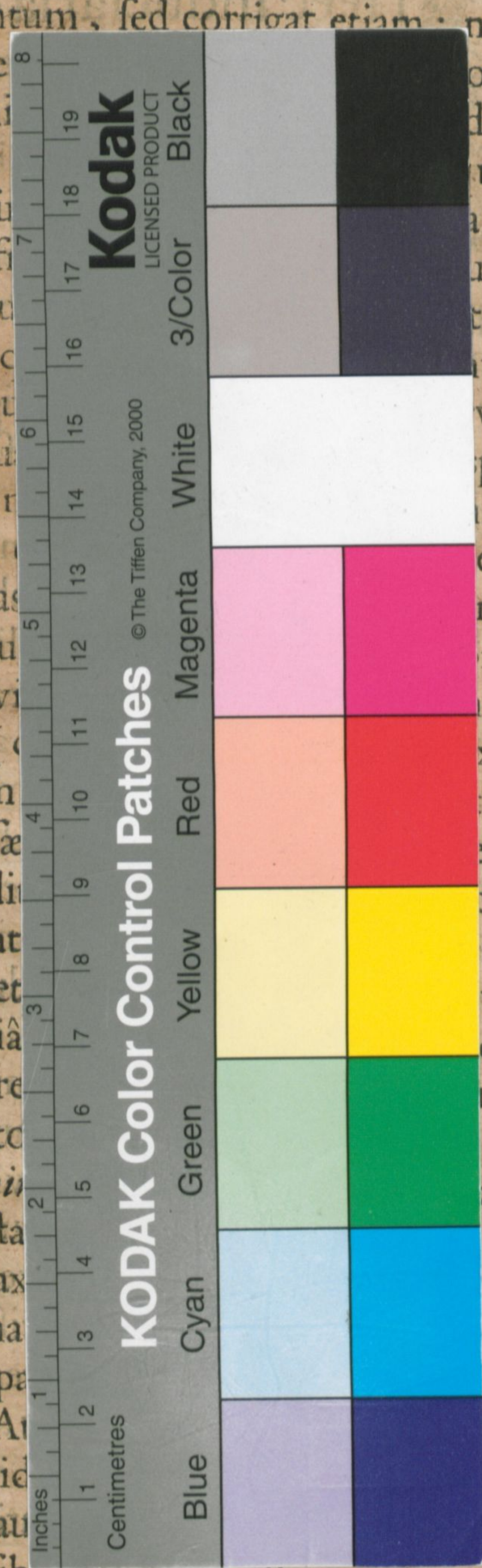
ULB Halle 3
004 803 442

VDA7

entes haud tantum, sed corrigat etiam. nunquam non
mandatorum e
gnosceret ingeni
get, explorabit
sit, rationes su
tempore anni fi
licet nec studi
quomodo, ut c
male plerumqu
diunt magis, qu
villa quaedam r
bet princeps :
actores, operas
industria ne qu
qui status provi
ac sensus sint (c
gimen, mirum
re principem fa
familias exped
fiat aut omittat
& depræhendet
iis det præsentia
tempestivum re
rusticæ conditio
fertilis Domini
bit locum : ita
profectum max
id non pensi ha
rebus, & pro pa
tos. Nam in A
mo principe, ic
inter cæteras lau
simulandum sibi minime exitimant.

od nec soli di
d ferat aut ne
ue faciendum
articulas omni
ameat. Nam
tamen nescio
um videat, &
vulos suos au
publica, quam
ilia ipse exhi
es, magistros,
m fides atque
rarius constet,
abitus civium
xta ac belli re
ile erit invise
es, quàm patri
conseptra, quid
re. Ita enim
ut soliditatem
ognosceret, ut
quod disciplina
nihil in agro
quoque habe
provinciarum
â situm. Nec
ui præfuerunt
nerunt admo
& sapientissi
adeò sunt, ut
s ac curam dif
Et Hadriani
Impe-

